

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

BİRİNCİ BÖLÜM**KARAR****FUNDA GEREN VARLIK BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2021/66060

Karar Tarihi : 16/7/2025

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Recai AKYEL

Selahaddin MENTEŞ

Muhterem İNCE

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Mutlu ALAF

Başvurucu : Funda GEREN VARLIK

Vekili : Av. Cezmi METİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yargısal kesinlik kazanan vakıanın başka bir mahkeme tarafından dikkate alınmaması nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, işverenden kıdem tazminatı alabilmek için emeklilik gün sayısını doldurduğunu gösterir belgeyi 18/6/2014 tarihinde Sosyal Güvenlik Kurumundan (SGK) talep etmiş ancak başvurusunun yirmi günlük çalışmasına ilişkin kayıtların görünmediği gerekçesiyle talebi reddedilmiştir. Başvurucu, işverene hitaben yazdığı 19/6/2014 tarihli dilekçeyle ihbar süreleri de dikkate alınarak 30/6/2014 tarihi itibarıyla istifa ettiğini bildirmiştir. Başvurucu, emeklilik nedeniyle istifa etmiş fakat istifa dilekçesinde bu hususu belirtmemiştir. 14/7/2014 tarihinde SGK kayıtları düzeltilmiş, SGK 18/7/2014 tarihli yazıyla başvurusunun talep ettiği kıdem tazminatı yazısını vermiştir.

3. Başvurucu, bunun üzerine SGK'nın hatasından dolayı kıdem tazminatını alamadığı gerekçesiyle SGK aleyhine 16/12/2014 tarihinde dava açmıştır. Denizli 4. İş Mahkemesinde görülen davada 17/2/2016 tarihli kararla davanın kabulüne karar verilmiştir. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 4/11/2018 tarihli ve E.2016/10759, K.2018/9334 sayılı kararıyla başvurusunun istifa etikten on sekiz gün gibi makul bir süre içinde SGK'dan kıdem tazminatına ilişkin yazıyı aldığını, kıdem tazminatına hak kazandığını, iş sözleşmesini feshetme iradesinin aslında emeklilik nedenine dayandığını, belgeyi işyerine sunması hâlinde kıdem tazminatına hak kazanacağını, bir hak kaybının olmadığını gerekçe göstererek SGK aleyhine açılan davanın reddi gerektiği gerekçesiyle kararı bozmuştur. Denizli 4. İş Mahkemesi bozma ilamı doğrultusunda yeniden gördüğü davada anılan ilama uyarak 19/11/2019 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi bu kararı 13/10/2020 tarihinde onamıştır.

4. Başvurucu, kararın yukarıda işaret edilen gerekçelerle bozulması üzerine bu kez 14/6/2019 tarihinde işveren aleyhine kıdem tazminatı davası açmıştır. Dava, Denizli 3. İş Mahkemesinde görülmeye başlanmıştır.

5. Denizli 3. İş Mahkemesi, başvurunun istifa etmek iradesinin emeklilik nedenine dayandığı değerlendirilmesini yapmış ve feshin haklı nedene dayandığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar vermiştir. Bu karara karşı davalı işveren istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 27/9/2021 tarihinde söz konusu kararın kaldırılmasına ve davanın reddine karar vermiştir. Bölge Adliye Mahkemesi, gerekçesinde istifa dilekçesinin kanundan kaynaklanan bir hakka veya haklı nedene dayanmadığını, işçinin işveren gibi sonradan fesih sebebini değiştiremeyeceğini, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin gerekçesinin hatalı olduğunu, başvurunun SGK'dan yazı almadan da emeklilik nedenine dayanarak iş akdini feshedebileceğini ifade etmiştir.

6. Başvurucu, nihai hükmü 20/11/2021 tarihinde öğrendikten sonra 13/12/2021 tarihinde süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucu; asıl iradesinin emeklilik nedeniyle istifa etmek olduğunu, SGK'nın hatası yüzünden emeklilik yazısı alamadığını, bu sebeple istifa etmek zorunda kaldığını ileri sürmüştür. Sonradan verilen SGK yazısında 1/12/2012 tarihi itibarıyla emeklilik durumundan dolayı kıdem tazminatı alabileceğinin belirtildiğini, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin de istifa nedeninin emekliliğe dayandığını kabul ettiğini ancak Bölge Adliye Mahkemesinin bu tespiti kabul etmediğini belirterek adil yargılanma hakkı ile hukuki güvenlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

8. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, SGK'dan temin edilen görüş yazıları sunulmuş; başvurunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

9. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurunun ihlal iddialarının mahiyeti gereği hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmesi uygun görülmüştür.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

11. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı maddi adaleti değil şekli adaleti temin etmeye yönelik güvenceler içermektedir. Bu bakımdan adil yargılanma hakkı davanın taraflardan biri lehine sonuçlanmasını garanti etmemektedir. Adil yargılanma hakkı temel olarak yargılama sürecinin ve usulünün hakkaniyete uygun yürütülmesini teminat altına almaktadır (M.B. [GK], B. No: 2018/37392, 23/7/2020, § 80).

12. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyumsuzluk konusunda varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (konuya ilişkin birçok karar arasından bkz. *Ahmet Sağlam* [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013).

13. Ancak temel hak ve özgürlüklere müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda derece mahkemelerinin takdir ve değerlendirmelerinin Anayasa'daki güvencelere etkisini nihai olarak değerlendirecek merci, Anayasa Mahkemesidir. Bu itibarla Anayasa'da öngörülen güvenceler dikkate alınarak bireysel başvuru kapsamındaki temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğine ilişkin herhangi bir inceleme *kanun yolunda gözetilmesi gereken hususun incelenmesi* olarak nitelendirilemez (*Şahin Alp* (2) [GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, § 53).

14. Adil yargılanma hakkı, hukuk kuralının davanın başvuru lehine sonuçlanmasını temin eden yorumunun esas alınmasını güvence altına almamaktadır. Uyumsuzluğa uygulanacak hukuk kurallarının yorumlanması -yukarıda belirtildiği gibi- derece mahkemelerinin takdirindedir. Bununla birlikte derece mahkemeleri hukuk kurallarını yorumlarken Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen ve Cumhuriyet'in nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti ilkesini gözönünde bulundurmalıdır. Esasen hukuk devleti ilkesi, Anayasa'nın tüm maddelerinin yorumlanmasında dikkate alınması zorunlu olan bir ilkedir. Bu bağlamda Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının kapsam ve içeriğinin yorumlanmasında da hukuk devletinin gerekleri gözetilmelidir (*M.B.*, § 84).

15. Bu noktada hukuk devletinin gereklerinden birini de hukuk güvenliği ilkesi oluşturmaktadır (AYM, E.2008/50, K.2010/84, 24/6/2010; E.2012/65, K.2012/128, 20/9/2012). Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Belirlilik ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir (AYM, E.2013/39, K.2013/65, 22/5/2013).

16. Başvurucunun medeni haklarıyla ilgili uyumsuzluklarda uygulanan hukuk kurallarının açıkça keyfi veya hakkın tesliminden kaçınacak (adaleti hiçe sayacak) biçimde yorumlanması usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getireceğinden adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden söz edilebilir. Zira bu hâlde derece mahkemesinin yorumunun başvuru tarafından öngörülmesi mümkün olmayıp hukuk kurallarının öngörülemez biçimde yorumlanması hukuk devleti ilkesini örseler. Özellikle hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı hükümlerin geniş yorumla tabi tutulması keyfiliğe ve bireylerin kendilerini hukuk karşısında güvensiz hissetmelerine yol açar (*M.B.*, § 86).

17. Somut olayda başvuru, emeklilik nedenine dayanarak istifa etmek istemiş fakat SGK'daki hatalı kayıt nedeniyle emeklilik yazısı alamamıştır. Bunun üzerine işverene istifa dilekçesi vermiş ve SGK aleyhine kıdem tazminatı alacağı davası açmıştır. Bu davada yapılan yargılamada Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, hatanın düzeltildiği ve işyerinden tazminatın alınabileceği gerekçesiyle davayı reddetmiştir. Başvurucu, bunun üzerine işveren aleyhine dava açmıştır. Yapılan yargılamada ise Bölge Adliye Mahkemesi başvurunun iradesinin istifa olduğu, Yargıtay yorumunun hatalı olduğu gerekçesine dayanmış ve davanın reddine karar vermiştir. Başvurucu, Bölge Adliye Mahkemesinin Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin gerekçesini dikkate almamasının hukuki belirlilik ilkesini ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

18. Bireysel başvuruya konu olayda çözümlenmesi gereken temel mesele, Bölge Adliye Mahkemesinin Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin yorumunun aksine değerlendirme yapmasının hukuki belirlilik ve güvenlik ilkelerini ihlal edip etmeyeceği hususudur. Yargıtay başvurunun istifa ettikten on sekiz gün sonra, makul süre içinde SGK'dan kıdem tazminatına ilişkin yazı aldığını, kıdem tazminatına hak kazandığını, iş sözleşmesini feshetme iradesinin aslında emekliliğe dayandığını, başvurunun belgeyi işverene sunması hâlinde kıdem tazminatına hak kazanacağını değerlendirmiştir. Davanın reddi gerektiği sonucuna varmasının nedeni de başvurunun haklarını işverenden alabileceğine yönelik tespittir.

19. Bölge Adliye Mahkemesi, istifa iradesinin emekliliğe dayandığı tespitini yapan Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin kararındaki kabullenmeden tamamen farklı bir sonuca ulaşmıştır.

20. Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin başvurunun iş sözleşmesini feshetme iradesinin aslında emeklilik nedenine dayandığına ilişkin tespitinin yargısal kesinlik kazandığı ve artık bir vakıya dönüştüğü not edilmelidir. Anayasa Mahkemesinin önündeki mesele bu vakıyanın Bölge Adliye Mahkemesi tarafından dikkate alınmamasının hukuki belirlilik ve güvenlik ilkelerini ihlal edip etmeyeceğinin ve bunun bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedeleyip zedelediğinin tespiti edilmesidir.

21. Olaydaki Bölge Adliye Mahkemesi kararının gerekçesine bakıldığında başvurunun feshinin kanundan kaynaklanan bir hakka veya haklı nedene dayanmadığı tespitinin yapıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin tespitlerinin neden hatalı olduğuna yönelik değerlendirmeler yapıldığı da görülmüştür. Diğer bir ifadeyle Bölge Adliye Mahkemesi başvurunun iş akdini fesih iradesinin emekliliğe dayanmadığı sonucuna varmıştır.

22. Uyuşmazlıkta uygulanacak hukuk kurallarını yorumlamak mahkemelerin görevinde olmakla birlikte bu durum yargı kararıyla kesinleşen bir vakıyanın görmezden gelinmesini gerektirmez. Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin kararıyla iş akdinin feshinin emeklilik nedenine dayandığı tespiti kesinleşmiş bir maddi vakıya dönüşmüştür. Nitekim başvurunun SGK aleyhine açtığı dava bu nedenle reddedilmiş ve başvuru bu maddi vakıya güvenerek işveren aleyhine dava açmıştır. Başvuruya konu davadan önce başvurunun kıdem tazminatı alabilmek için emeklilik gün sayısını doldurduğunu gösterir belgeyi SGK'dan temin etmeye çalışması ve Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin başvurunun kesinleşmiş bir maddi vakıya dönüşen emekli olma iradesine yönelik tespiti birlikte değerlendirildiğinde bu maddi vakıyanın bireysel başvuru konusu yargılamada dikkate alınmaması hukuki belirlilik ve güvenlik ilkelerini ihlal etmiştir. Bu itibarla tüm bunların bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği kanaatine varılmıştır.

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

III. GİDERİM

24. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması, 79.832,37 TL maddi ve 5.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)* [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

26. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak amacıyla Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesine (E.2021/2360, K.2021/2086) iletilmek üzere Denizli 3. İş Mahkemesine (E.2019/305, K.2021/255) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 16/7/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.